

11e JAARGANG
NUMMER 9
SEPTEMBER 1975

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

++++
+ BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING +
+ GAAT HET DENKEN AAN HET DOEN +
+ VOORAF. BIJ HET HANDELEN VAN +
+ KLASSEN OF MASSA'S BLIJKT DE +
+ BETEKENIS VAN HET HANDELEN +
+ PAS ACHTERAF. HIER GAAT DE +
+ DAAD VOORAF AAN HET BEGRIP. +
++++

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit **VRIJWILLIGE** bijdragen

Red. en adm.: Corn. Ootshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

L E N I N I S T I S C H A N A R C H I S M E

In het jaar 1902 schreef Lenin zijn bekende brochure "Wat te doen?". Daarin kwam hij tot de conclusie, dat de arbeidersklasse zich uit eigen kracht slechts een vakverenigingsbewustzijn eigen kon maken, doch dat een socialistisch bewustzijn haar moest worden bijgebracht door de "beschaafde vertegenwoordigers van de bezittende klasse", door het intellect.

Een dergelijke conclusie mag ons wat vreemd toeschijnen, doch is in feite volkomen verklaarbaar wanneer zij wordt verkondigd door een vertegenwoordiger van een partij, die op het standpunt staat, dat zij de aangewezen partij is om de arbeiders de weg te wijzen waarlangs het socialisme kan worden bereikt; de vertegenwoordiger van een partij, die zichzelf opwerpt als de voorhoede van het proletariaat.

Aan die brochure van Lenin moesten wij denken, toen we in "De Vrije Socialist" van juni 1975 een beschouwing lazen met de titel "De rol van het anarchisme in de geschiedenis". Die gedachtenassociatie is niet zo vreemd. De schrijver van bovengenoemde beschouwing komt namelijk tot vrijwel dezelfde conclusie als Lenin. Ook hij meent, dat de arbeidersklasse niet op eigen kracht haar strijd kan voeren, doch daarbij afhankelijk is van een anarchistische organisatie, die de organen van de strijdende arbeiders kan beschermen tegen de invloeden van concurrerende partijen als die van de reformisten en van de bolsjewiki. In zijn beschouwing zegt hij dat niet één keer, maar wel een keer of zes. Zijn slotconclusie luidt dan ook als volgt:

"De anarchisten zijn verantwoordelijk voor de bescherming van de basisorganisaties van het volk. Die beschermende functie tegen de reformisten en de centralisten vereist eensgezinde organisatie, een organisatie, die in staat is gewapend op te treden tegen de staat en de imperialisten, die de revolutie beslissende impulsen kan geven, maar die bovendien zo geworteld is in de basis, dat zij de machtsstrijd binnen de revolutionaire beweging op basis van vertrouwen kan winnen, daarmee een ontwikkeling in de richting van een klassenloze maatschappij garanderend."

Dat de schrijver van het bovenstaande een anarchistische organisatie

een "betere" voorhoede van de arbeidersklasse vindt dan de bolsjewistische partij, blijkt ook duidelijk uit hetgeen hij elders in zijn beschouwing zegt, namelijk dat "de anarchisten verantwoordelijk zijn voor de zelfstandigheid van de spontaan in de strijd naar voren gekomen bedrijfsorganisaties.... Zij kan deze verantwoordelijkheid niet overlaten aan de bolsjewisten om dan later vanaf de rand van de revolutionaire beweging te kritiseren."

Dergelijke stellingen kunnen wij niet anders bestempelen dan als leninistisch-anarchistisch, want op dit punt - en dit is het essentiële punt - is er geen wezenlijk verschil tussen het leninisme en het anarchisme, zoals het in bovengenoemde beschouwing naar voren wordt gebracht. Niet alleen het bolsjewisme, maar ook dit anarchisme staat op het standpunt, dat zelfstandige strijd van de arbeidersklasse onmogelijk is. De arbeiders kunnen niet zoveel macht ontwikkelen, dat zij in staat zijn het kapitalisme te vernietigen. Niet de arbeiders zullen gewapend optreden tegen de staat en het imperialisme, neen, dat zal de anarchistische organisatie moeten doen. Natuurlijk kunnen de arbeiders hun strijdorganisaties vormen. De bolsjewiki menen dat zij die organisaties moeten beheersen. Neen, zegt onze anarchistische vriend, niet de bolsjewiki moeten die strijdorganisaties beheersen, want de Russische revolutie heeft laten zien, dat die organisaties dan worden gelijkwideerd en dat dan de partij alle macht tot zich trekt. Daarom hebben de anarchisten de taak de eigen organisaties van de arbeiders tegen elke vorm van oude of nieuwe onderdrukking te beschermen. Ja, de anarchisten zijn niet alleen verantwoordelijk voor de bescherming, maar ook voor de verbinding van de zelfstandige strijdorganisaties der arbeiders.

De hele redenering van onze anarchistische vriend verschilt dus vrijwel niet van die der leninisten. Lenin sprak openlijk uit, dat de arbeiders zich uit eigen kracht slechts een vakverenigingsbewustzijn eigen konden maken. Onze anarchist zegt dat niet, maar uit heel zijn redenering blijkt, dat de bescherming van de strijdorganisaties volgens hem niet aan de arbeiders zélf kan worden overgelaten, doch in handen moet komen der anarchisten. Verbindingen leggen tussen de verschillende zelfstandige strijdorganisaties is ook geen zaak van de arbeiders zélf, neen, ook dat is slechts toevertrouwd aan de anarchisten. Leninistisch anarchisme ten voeten uit. Hij zal ons misschien willen tegenwerpen, dat hij met instemming de revolutie-romanticus Michael Bakoenin heeft aangehaald, die duidelijk heeft gesteld, dat in de beschermingsorganisaties slechts plaats moet zijn voor doorgewinterde revolutionairen, die gedurende lange tijd de zaak van het volk hebben gediend en zonder meer voorbij zijn gegaan aan hun eigen belangen. Zeer nobel allemaal, maar niemand zal toch durven ontkennen, dat de bolsjewistische partij in Rusland voor de revolutie zeer veel doorgewinterde revolutionairen in haar gelederen had, die zeer zeker voorbij gingen aan hun eigen belangen. Niet alleen Bakoenin heeft gezocht in de tsaristische kerkers, maar ook zeer vele bolsjewistische revolutionairen. Daarin ligt dus niet het verschil.

Waar mag dan wél het verschil liggen? We twijfelen er niet aan of de schrijver van de beschouwing over het anarchisme in "De Vrije Socialist" zal ons willen vertellen, dat het verschil ligt in het feit, dat de bolsjewiki de zelfstandige strijdorganisaties der arbeidersklasse afhankelijk willen maken van de partij, terwijl de anarchistische organisatie juist de strijdorganisaties der arbeiders wil beschermen. Dat komt er in feite dus op neer, dat de zelfstandige strijdorganisaties der arbeidersklasse afhankelijk moeten worden gemaakt van de anarchistische organisatie, want strijdorganisaties die beschermd worden zijn niet meer zelfstandig, maar volkomen afhan-

kelijk van de beschermende organisatie. De geschiedenis heeft ons daarvan vele voorbeelden laten zien. Toen de Parijse volkswomen op 6 oktober 1789 naar Versailles trokken was hun bedoeling de "goede" koning Lodewijk XVI te onttrekken aan de slechte invloeden van het hof. Daarom voerden zij hem naar Parijs, waar het hof geen invloed op hem zou hebben. Maar een koning, die onder bescherming staat, is geen koning meer. Zijn macht is dan verdwenen en die ligt dan in handen van zijn beschermers. Op 21 juni 1791 poogde hij te ontvluchten. Tevergeefs echter. Het mocht allemaal niet baten. Met zijn ontvoering hadden de Parijse vrouwen het koningschap als het ware afgeschaft en op 17 januari 1793 kwam er door de guillotine een einde aan het leven van de "goede" koning Lodewijk XVI. Hier waren de beschermers dodelijk geweest voor de beschermden. Dit voorbeeld staat echter niet alleen. Toen in maart 1920 de Duitse officieren Kapp en Lütwitz een staatsgreep wilden plegen, grepen de Roerarbeiders naar de wapens en bonden de strijd aan met de Reichswehr. De Roerarbeiders wilden optrekken naar Berlijn om de Sociaal-democratische regering te beschermen tegen een rechtse staatsgreep. Denkend in de termen van onze anarchistische vriend zouden de sociaal-democratische machthebbers blij geweest moeten zijn met het optreden der Roerarbeiders. Niets is echter minder waar, want wat onze anarchist niet begrijpt, dat hadden de sociaal-democratische regeerders wél door: een regering die beschermd wordt door de arbeiders heeft geen eigen macht meer, doch is afhankelijk van het willen van die arbeiders. Daarom verbond de regering zich dan ook met alle arbeidersvijandige stromingen, zoals de bolsjewiki, de sociaal-democraten, de onafhankelijke socialisten en natuurlijk met de Reichswehr om de opstand der arbeiders te onderdrukken. Alles liever dan de macht van de arbeiders.

Waarom wil onze vriend dat de strijdorganisaties der arbeiders door een anarchistische organisatie worden beschermd? Toch zeker alleen maar omdat hij vindt dat de arbeiders zelf niet in staat zijn om hun organisaties te beschermen. Zij zijn niet ontwikkeld genoeg; hun socialistisch bewustzijn is niet groot genoeg; kortom: zij zijn te dom! (Het vakverenigingsbewustzijn van Lenin's conclusie, nietwaar?). Een andere reden kan er niet zijn. Maar stel nu eens, dat zelfstandige strijdorganisaties door een anarchistische organisatie zouden worden beschermd. Wie zou er dan besluiten nemen? De arbeiders toch zeker niet, want die zouden in de ogen der anarchisten natuurlijk verkeerde besluiten nemen. Als die arbeiders bijvoorbeeld bolsjewistische partijmensen naar voren zouden willen schuiven, dan zouden de anarchisten zich daartegen toch met handen tand tegen moeten verzetten en met alle mogelijke middelen dat moeten proberen te voorkomen. Dat is toch immers hun beschermende taak? Maar waar is dan nog de zelfstandigheid van die arbeidersorganisaties? Die zou dan verdwenen zijn evengoed als wanneer de bolsjewiki of de reformisten die arbeidersorganisaties zouden beheersen. Met een variant op een bekend gezegde zouden we willen opmerken: God behoede de arbeiders voor hun beschermers; met het kapitalisme spelen ze het zelf wel klaar!

Natuurlijk zijn wij van de goede bedoelingen van onze anarchist overtuigd. Maar onze ervaringen hebben ons geleerd, dat we niet alleen de mensen, maar ook organisaties niet moeten beoordelen naar hun bedoelingen, maar naar hun handelingen. En wanneer in de beschouwing over "De rol van het anarchisme in de geschiedenis" de Parijse Commune van 1871 wordt aangehaald, dan weet de schrijver ons wel te vertellen, dat de revolutie zich niet over heel Frankrijk uitbreidde, ondanks de pogingen te Lyon, waar Ba-

koenin actief was, maar hij vergeet er bij te vertellen, dat de rol van Bakoenin nu niet zo vrijheidslievend was. Hij vertelt ons niet, dat voor het geval de Commune te Lyon mocht slagen Bakoenin reeds een manifest gereed had. Het is voor ons ondoenlijk dat hele manifest hier weer te geven. Wie er interesse voor heeft kan het vinden in "De geschiedenis van het socialisme" van Domela Nieuwenhuis en wel in het derde deel op de bladzijden 83 t/m 87. Het eerste artikel van dat manifest willen we onze lezers echter niet onthouden. Het luidt aldus:

ARTIKEL I. De revolutionaire Communes van Parijs, Lyon, Lille, Bordeaux, Nantes, enz., die op solidaire en eenvormige wijze de revolutionaire beweging ter omverwerping van de keizerlijke dwingelandij hebben voorbereid en geleid, verklaren dat zij haar taak slechts dan als afgedaan zullen beschouwen, wanneer zij de triomf der revolutie hebben verzekerd door toepassing der gelijkheidsbeginselen die zij belijden. Dienovereenkomstig verenigen zij zich op federatieve wijze, gedragen zij zich voorlopig autoritair en houden zij zich aan de navolgende voorschriften."

Na dit artikel volgen dan nog 14 andere artikelen. Daarna worden nog vijf maatregelen voorgeschreven, die de revolutie voorafgaan en haar voorbereiden. De eerste daarvan zegt:

"De revolutionaire communes zullen arbeidscommissies benoemen met opdracht om de arbeid te reorganiseren."

Let wel: niet de arbeiders vormen hun eigen zelfstandige organisaties, maar de arbeidersorganisaties worden benoemd door de commune, die dan de OPDRACHT geeft om de arbeid te reorganiseren.

De schrijver van de beschouwing in "De Vrije Socialist" blijkt dus wel een ijverige leerling van Bakoenin te zijn. Want uit de door ons gebrachte citaten blijkt overduidelijk, dat ook Bakoenin geen enkel vertrouwen had in de zelfstandige strijd van de arbeiders. Niet de arbeiders gaan over tot revolutionaire strijd, neen, die strijd is voorbereid en wordt geleid door de communes en die gedragen zich voorlopig AUTORITAIR en zullen dan wel zeggen wat er gedaan en wat gelaten moet worden. Men heeft geen enkele moeite om hierin het leninisme te herkennen.

Voorts begrijpen wij niet waarom de schrijver er steeds zo de nadruk op legt, dat de strijdorganisaties der arbeiders tegen de bolsjewiki moeten worden beschermd en waarom hij dan verwijst naar de Russische revolutie van 1917. Hij als ijverige leerling en bewonderaar van de Russische rebel Bakoenin moest toch weten, dat die Russische revolutie zich heeft voltrokken in de geest van Michael Bakoenin's opvattingen. Mocht hij daarmee niet bekend zijn, dan raden wij hem aan eens de "Bekentenissen" 1) van Bakoenin te lezen, die in 1932 te Parijs zijn uitgegeven met commentaar van de anarchist en vurige bewonderaar van Bakoenin, Max Nettelau. In die "Bekentenissen" zegt Bakoenin:

"Ik geloof, dat in Rusland, meer dan ergens anders, een sterke diktatoriale macht volstrekt nodig zal zijn, een macht, die er uitsluitend mee bezig zal zijn de massa's op te voeden en inzicht te verschaffen, een macht, die in haar streven geheel vrij zal zijn en ook in haar denken, maar zonder parlementaire vormen, die boe-

1) Michael Bakoenin, Confession, Annotations de Max Nettelau, Paris 1932.

ken van vrijheidlievende inhoud zal drukken, maar zonder persvrijheid; een macht, omgeven door medestrijders waarvan hij adviezen krijgt en door wie hij zich gesterkt weet, maar door niets en niemand beperkt. Ik heb bij mijzelf vastgesteld, dat het enige verschil tussen deze diktatuur en de monarchistische maatschappij daarin zou moeten bestaan, dat de eerste, volgens de geest van haar beginselen, zich zo zou moeten ontwikkelen, dat zij zichzelf overbodig maakt, omdat zij geen ander doel zou moeten kennen dan de vrijheid, de onafhankelijkheid en de steeds grotere rijpheid van het volk..."

Op een andere plaats in dezelfde "Bekentenissen" laat Bakoenin zich als volgt uit over de opstand te Praag in 1849, waaraan hij zelf heeft deelgenomen:

"In Praag zou de zetel van de revolutionaire regering moeten worden gevestigd, de zetel van een regering, die zou moeten worden uitgerust met onbeperkte diktatoriale macht... Alle clubs, alle kranten, alle manifestaties van een zwetsende anarchie zouden op eendere wijze moeten worden afgeschaft. Alles zou onderworpen moeten worden aan een diktatoriale macht..."

Een ieder zal moeten toegeven, dat de wijze waarop de bolsjewiki de revolutie in Rusland hebben doorgevoerd en hun macht hebben gevestigd, vrijwel volkomen beantwoordt aan de manier waarop Bakoenin dat wenste. Voor Max Nettlau waren de geciteerde passages natuurlijk een moeilijk te verteren brok. Nettlau, onder meer één van Bakoenins biografen, tekent erbij aan, dat het een legende is, dat Bakoenin voorstander van de diktatuur was. Mensen van goeden wille, aldus Nettlau, zullen moeten erkennen, dat het Bakoenin om een zuiver technisch maatregel te doen is geweest.

Maar gaat het bij alle zogenaamde revolutionaire diktaturen niet altijd om "technische maatregelen"; is het niet zo, dat de "technische diktatuur" en de "revolutionaire generale staf", waarvan Bakoenin droomde, zich niet wezenlijk onderscheidt van de diktatuur der bolsjewiki en van het centrale comité der bolsjewiki?

Overigens staan er in het stuk "De rol van het anarchisme in de geschiedenis" zoveel onbewezen beweringen en onjuistheden, dat het ondoenlijk is op alle in te gaan. Toch zullen we een paar aan de orde gestelde kwesties nog aan kritiek moeten onderwerpen.

Over de Russische revolutie van 1905 zegt de schrijver, dat de opstandelingen zich organiseerden in de Sowjets. Volgens hem bleven die Sowjets intact om later in de revolutie van 1917 een belangrijke rol te spelen. Dit is echter volkomen in strijd met de waarheid. Er is geen sprake van, dat de Sowjets van 1917 dezelfde waren als die van 1905. Spontaan gevormde arbeidersraden kunnen onmogelijk blijven bestaan wanneer de revolutie is neergeslagen of zich niet heeft doorgezet. Deze geschiedenisvervalsing is echter wel verklaarbaar. Net als de leninisten en net als Bakoenin vindt ook onze vriend het noodzakelijk, dat er organisaties bestaan, die de revolutie voorbereiden en begeleiden. Daar er in Rusland echter geen sterke anarchistische organisaties waren die dat op zich konden nemen, dicht hij die rol nu toe aan de Sowjets van 1905. En die Sowjets bestonden natuurlijk uit "doorgewinterde revolutionairen" met een groot socialistisch bewustzijn, want van eenvoudige arbeiders kun je natuurlijk niet verwachten, dat zij zoveel jaren de Sowjets intact zouden weten te houden en de revolutie voorbereiden.

Een dergelijke geschiedenisvervalsing schotelt de schrijver in "De Vrije Socialist" ons ook voor omtrent de Spaanse burgeroorlog van 1936 en volgende jaren. Op alle mogelijke manieren probeert hij de belangrijkheid van de anarchistische organisaties, de FAI en de CNT (meer anarcho-syndicalistisch) op te vijzelen. Hij probeert zijn lezers wijs te maken, dat deze organisaties in Spanje eigenlijk de macht in handen hadden en weet te vertellen, dat de Volksfrontregering de CNT en de FAI de macht aanbood, omdat dat de beste garantie zou zijn voor de verdediging der Spaanse democratie. De feiten zijn echter wel iets anders. Wat gebeurde er in werkelijkheid?

In de nacht van zaterdag 17 op zondag 18 juli 1936 sloeg Franco toe. Nog in de loop van zondag 18, maar hoofdzakelijk op maandag de 19e juli stelden in heel Spanje de arbeiders zich te weer. De beslissing viel het eerst in Catalonië. Op de avond van maandag 19 juli was daar de zaak bekeken. De arbeiders overwonnen de troepen van generaal Godded, die aan de zijde van Franco stond. Het verweer van de arbeiders was zo massaal dat de staatsgreep van Franco voor wat Catalonië betreft meteen was mislukt.

In Catalonië nu waren de arbeiders veruit in de meerderheid anarcho-syndicalistisch. De dag na de gevechten, op de 20ste juli dus, riep de Catalaanse president Companys de leiders van de CNT en de FAI bij zich in het paleis van de Generaliteit. Companys hield een toespraak tot hen. Inhoud van de toespraak: heren, gij zijt de overwinnaars, ik bied u de macht aan! Dezelfde middag nog gingen de leiders van CNT-FAI in beraad, waarvan het resultaat was, dat zij de macht weigerden. Maar ze weigerden hem niet met het argument, dat de macht door de arbeidersklasse en haar van onder op gevormde organen diende te worden uitgeoefend en niet door de CNT-FAI, nee ze weigerden, omdat machtsaanvaarding van de CNT-FAI in Catalonië de Volksfrontpartijen in de rest van Spanje, waarmee ze in heel Spanje, met inbegrip van Catalonië, broederlijk samenwerkten, voor het hoofd zou hebben gestoten.

De beraadslaging over het machtsaanbod van Companys duurde de hele middag, avond en nacht en had een emotioneel karakter. Voor afwijzing van het aanbod met de hierboven weergegeven argumenten, waren Juan Garcia Oliver en zijn naaste medestanders. Vóór machtsovername was Buenaventura Durruti. Durruti bleef echter ver in de minderheid.

Het resultaat van het beraad werd samengevat in een communiqué, waarin letterlijk staat, dat de CNT van mening was, dat onder de gegeven omstandigheden van "de invoering van het libertaire communisme moest worden afgezien". Veertien dagen later (begin augustus 1936 dus) werd de beslissing van 20 juli onderworpen aan het oordeel van een voltallige vergadering van alle federaties van de CNT. Ook toen schaarden de afgevaardigden zich weer achter Oliver. Géén invoering van het libertair communisme heette het opnieuw. En hier hanteerde men ook het argument: eerst de oorlog winnen, daarna pas de revolutie. Dat was het officiële standpunt - begin augustus 1936 - van de CNT-FAI zowel in Catalonië als voor heel Spanje en het is het standpunt van de CNT-FAI gebleven, al werd het niet door álle anarcho-syndicalisten gedeeld. Durruti bijvoorbeeld was het er van het begin af aan niet mee eens.

Het is dus onjuist het voor te stellen alsof de Volksfrontregering de CNT-FAI de macht aanbood voor heel Spanje. Het was Companys, die de macht aanbood in Catalonië. Doch de anarcho-syndicalistische organisaties weigerden met het argument van eerst de oorlog winnen, een argument, dat ook de regeringsleider Largo Caballero gebruikte, toen hij op 4 september 1936 tegenover de buitenlandse pers verklaarde: "Eerst moeten we de oorlog winnen,

daarna kunnen we altijd nog over de revolutie praten."

Dat wat er wérkelijk aan de hand was, ontsnapte niet aan de aandacht van bepaalde anarchisten in Spanje. We noemden Durruti reeds, die het met het besluit van de CNT-FAI niet eens was. Voor de Italiaanse anarchist Camillo Berneri, die in die jaren te Barcelona het blad "Guerra di Classe" uitgaf, was het hele gebeuren aanleiding om in november 1936 in dat blad in het artikel "Opgelet, gevaarlijke bocht" te schrijven:

"Ik geloof, dat het Franse dagblad 'Le Temps' niet zonder reden een zucht van verlichting heeft geslaakt, toen het constateerde, dat de sociale revolutie in Catalonië meer en meer een legaal karakter kreeg."

En wie legaliseerde de sociale revolutie? Juist, de CNT. Want al identificeerde Companys - net als onze vriend trouwens - de anarchistische organisaties met de arbeiders, toch lag de werkelijke macht in Catalonië bij de arbeiders en niet bij de anarchistische organisaties. "Geen libertair communisme" zeiden de anarcho-syndicalistische organisaties, maar de arbeiders van Catalonië dreven de revolutie verder. Ze deden dat niet omdat zij anarchisten waren, maar omdat ze arbeiders waren. Ze kregen daarbij de CNT-FAI tegen zich en dat zelfs in die mate, dat al vrij kort na de 20ste juli de anarcho-syndicalist Horacio Prieto van Madrid naar Catalonië reisde omdat hij geschrokken was van de kollektivisaties die de industrie- en landarbeiders daar ondernamen. Die kollektivisaties - aldus een mededeling van Prieto zélf - druisten in tegen de politiek van de CNT-FAI.

De werkelijkheid is dus, dat de anarcho-syndicalistische organisaties tegenover de arbeiders stonden en bereid waren steeds meer concessies te doen aan de Volksfrontregering waarvan op een gegeven moment ook Federica Montseny en Juan Garcia Oliver deel uitmaakten. Dat deze Volksfrontregering contra-revolutionair was is aan geen twijfel onderhevig.

Steeds meer concessies aan de Volksfrontregering. Inderdaad! En om het geheugen van onze vriend wat op te frissen geven we nog wat feiten. We willen daarbij nog wel even opmerken, dat onderstaande feiten stammen uit het eerste halfjaar van de strijd tegen Franco en niet uit een latere periode.

- 8 september 1936: CNT-leider Juan Lopez kondigt in Valencia bij de centrale regering te Madrid de medewerking van de anarchisten en hun steun aan het regeringsprogramma aan; (Men moet ons maar eens duidelijk maken in wat voor opzicht dat regeringsprogramma revolutionair en/of socialistisch was. D. en G.).

- 26 september 1936: De CNT accepteert drie onbelangrijke ministerzetels in de regionale regering van Catalonië;

- 1 oktober 1936: De CNT stemt in met de ontbinding van het centrale comité van milities;

- 9 oktober 1936: In Catalonië worden alle lokale raden en comité's per decreet ontbonden; de CNT verklaart zich met deze stap akkoord;

- Begin december 1936: Intrede van de CNT in de centrale regering van Madrid. De anarchisten nemen genoeg met tweederangs ministerzetels (justitie, gezondheid, handel en industrie); reële machtsposities krijgen ze niet;

- 15 december 1936: de Opperste Veiligheidsraad centraliseert de po-

litieke politie;

- 17 december 1936: de Prawda in Moskou publiceert een hoofdartikel waarin staat: "In Catalonië is de zuivering van Trotskisten en anarcho-syndicalisten reeds begonnen; ze zal met dezelfde energie als in de Sowjet-Unie worden uitgevoerd." (Dit was maar al te waar en de anarchistische organisaties, die volgens onze vriend de feitelijke macht in handen hadden, waren niet bij machte zich daartegen te verweren. - D. en G.);

- 24 december 1936: in Madrid wordt het dragen van wapens verboden.

Zo zouden we kunnen doorgaan met het geven van FEITEN. En iemand, die over "De rol van het anarchisme in de geschiedenis" schrijft en daarbij dan ook over de rol van de CNT en de FAI een oordeel geeft, behoort deze feiten te kennen. Er is tenslotte genoeg literatuur over de Spaanse burgeroorlog. Bovenstaand feitenmateriaal hebben we bijvoorbeeld uit "De korte zomer van de anarchie" van Hans Magnus Enzensberger, het boek over de Spaanse held Buenaventura Durruti.

Bekend is ook, dat de CNT zo opging in zijn samenwerking met de contrarevolutionaire krachten in de Volksfrontregering, dat de leiders van die organisatie als het ware de arbeiders overleverden aan de Guardia Civil en de bolsjewiki, toendie in de eerste weken van mei 1937 een aanval deden op de machtspositie van de anarchisten in Barcelona. Terwijl de arbeiders (veelal lid van de CNT) zich meteen teweer stelden, naar de wapens grepen en barricaden opwierpen, riepen de leiders van de CNT de arbeiders op de wapens in te leveren en weer rustig aan het werk te gaan. George Orwell weet ons in zijn boek "Saluut aan Catalonië" te vertellen, dat dit werd gedaan omdat de CNT streefde naar samenwerking met de door de bolsjewisten beheerste UGT. Bij een gewapend conflict nu tussen de anarchistische arbeiders enerzijds, de Guardia Civil en de bolsjewiki anderzijds, zou die samenwerking wel eens in gevaar kunnen komen. En niet alleen Orwell schrijft over die gebeurtenissen, maar ook Enzensberger en die zegt dat de CNT bij monde van Garcia JIiver verklaarde: "Wij kunnen niets anders doen dan de gebeurtenissen afwachten en ons daarbij zo goed mogelijk aanpassen." Dus afwachten hoeveel anarchistische arbeiders door de bolsjewiki en de Guardia Civil zullen worden afgeslacht en je bij die moord en terreur zo goed mogelijk aanpassen en ondertussen maar hopen op de samenwerking met de bolsjewiki in de UGT.

Dat waren de anarchistische organisaties, die volgens onze vriend de feitelijke macht in handen hadden. Het is toch werkelijk al te zot om de lezers van "De Vrije Socialist" nu wijs te willen maken, dat de anarchisten in Spanje in 1939 hun laatste bolwerk Barcelona aan Franco verloren. De aftaking van de macht der CNT-FAI was reeds in de nazomer van 1936 begonnen en van een werkelijke macht der anarchistische organisaties was geen sprake meer na de bloedige meidagen van 1937.

Zo zijn er nog meer zaken in het artikel "De rol van het anarchisme in de geschiedenis", die het waard zouden zijn om aan kritiek te onderwerpen. Wij menen echter, dat we met de hier gebrachte kritiek duidelijk hebben aangetoond, dat er tussen het anarchisme, zoals het door onze anarchistische vriend is gepresenteerd en het leninisme geen wezenlijk verschil bestaat en dat het niet te gewaagd is om in dit geval te spreken van LENINISTISCH ANARCHISME.

=====

E E N A C T I E D I E I E T S U I T D E H A N D L I E P

Is zelfstandige arbeidersstrijd een vorm van actie, die duidelijk onderscheiden kan worden van acties, die door de vakbeweging worden beraamd en onder haar leiding tot uitvoering komen? Ziedaar een vraag, die wij al eens vaker - zelfs al verscheidene keren - aan de orde hebben gesteld en waarop wij telkens een ontkennend antwoord hebben gegeven. De werkelijkheid is veel gecompliceerder dan nu eenmaal het geval is met theoretische abstracties. Bij de laatste toch wordt afgezien - en moet worden afgezien - van allerlei bijzonderheden om op die wijze tot het algemene *w e z e n* van een zaak te kunnen doordringen. Maar dat *a f z i e n* van bijzonderheden is iets, dat alleen in gedachten mogelijk is. Men kan ze, zoals dat terecht heet, buiten *b e s c h o u w i n g* laten, maar dat betekent natuurlijk niet, dat ze er in de praktijk niet meer zouden zijn. Wie aan de hand van een analyse tot de conclusie is gekomen, dat het optreden van de vakbeweging in schrille tegenstelling staat tot het optreden van de arbeiders zélf, mag daaruit geenszins afleiden, dat het één immer strikt gescheiden van het ander plaats vindt. Welk een kloof er ook *w e z e n l i j k* tussen ligt, het is allerminst zó, dat een activiteit van de bonden meteen iedere autonome actie van de arbeiders uitsluit of omgekeerd. In het dagelijkse leven lopen deze dingen op een bonte en soms uiterst grillige manier dwars door elkaar heen.

Heel leerzaam zijn in dit opzicht allerlei acties, waarvan de laatste tijd sprake is in Frankrijk. Ze worden in het algemeen daardoor gekarakteriseerd, dat de arbeiders die erbij betrokken zijn, een grote strijdvaardigheid aan de dag leggen. Ondanks deze strijdvaardigheid laten zij niettemin aan de vakbondsleidingen alle initiatief. Het gevolg is uiteraard, dat deze acties, wat de *u t e r l i j k e v o r m* betreft, een zuiver traditioneel karakter dragen. Betekent dat nu ook, dat ze voor diegenen, die in het *z e l f d o e n* van de arbeiders geïnteresseerd zijn en die willen weten hoe nieuwe strijdvormen zich ontwikkelen en wat zij inhouden, maar van weinig betekenis zijn? Het tegendeel blijkt het geval.

Bij nauwkeuriger beschouwing blijkt namelijk, dat zich achter de oude en klassieke vormen tóch iets nieuws verbergt. Men zou het zo kunnen omschrijven, dat er iedere keer weer onder de as van het traditionele gebeuren het vuur gloeit, dat op z'n onverwachts kan opflikkeren en uit kan groeien tot een brand, die iedereen verrast. Hoe het gebeuren zal en waartoe het zal leiden valt door niemand te voorspellen. Het hangt af van allerlei factoren en omstandigheden, die bovendien nog voortdurend aan verandering onderhevig zijn, op elkaar inwerken en in ontwikkeling verkeren. Maar het verschijnsel waarvoor wij hier de aandacht vragen doet zich telkens opnieuw voor. Dat voert tot de conclusie, dat nieuwe strijdvormen zich bepaald niet - zoals soms wel eens wordt gedacht - alleen maar in scherpe tegenstelling tot de oude strijdvormen ontwikkelen, maar dat zij ook vaak genoeg, hoe paradoxaal dat ook moge klinken, uit de oude strijdvormen worden geboren.

Een uitstekend voorbeeld van een dergelijke ontwikkeling is de actie, die zeer onlangs werd gevoerd bij het Franse bedrijf *C h a u s s o n*, dat staat in de vlak bij de Belgische grens gelegen plaats Maubeuge, een tweede bevindt zich in Reims. De drie overige fabrieken vindt men in de Parijse agglomeratie en de twee belangrijkste van dat drietal zijn respectievelijk in de Parijse voorstad Asnières en in de Parijse voorstad Gennevilliers geves-

tigd en wel op circa honderd meter afstand van elkaar, namelijk juist op het punt waar deze beide voorsteden aan elkander grenzen. Van alle vijf fabrieken is die te Gennevilliers de grootste. Onderling hebben ze ook een verschillend karakter, waarop wij aanstonds nader terugkomen.

De actie die wij op het oog hebben begon in de twee noordfranse fabrieken, dus in Maubeuge en in Reims. Er heerste daar onder de arbeiders al geruime tijd diepe ontevredenheid, die onder andere tot uiting kwam in kortstondige, geheel spontane stakingen, dan weer in de ene, dan weer in de andere afdeling. Het bleef noch aan de direktie, noch aan de vakbonden verborgen, dat de spanning onder de arbeiders voortdurend toenam. Bijgevolg beseften de bonden, zowel die van de C.G.T., als die van de C.F.D.T., dat ze iets zouden moeten ondernemen, ten eerste om een dreigend gezichtsverlies te voorkomen, ten tweede om de zaak in de hand te houden. Het gevolg was, dat zij zowel in Maubeuge eerst en vervolgens ook in Reims een officiële staking proklameerden en zich tot tolk maakten van de salariseisen, die door de arbeiders werden gesteld.

Om een opvallende gebeurtenis ging het bij dit alles vooralsnog niet. De produktie werd stilgelegd; de vakbondsleiders begonnen hun besprekingen met de direkties en voor het overige viel er eigenlijk niets te melden. In de voorafgaande periode echter was de spanning heel duidelijk zo sterk gestegen, dat de vakbonds-bureaucratie terdege besepte, dat dergelijke, zich aan de direkte waarneming van de arbeiders onttrekkende onderhandelingen een uiterst gevaarlijke en explosieve situatie schiepen. Er diende daarom, naar haar mening, het een en ander te worden ondernomen, waarmee de arbeiders zoet konden worden gehouden en waardoor stoom zou kunnen worden afgeblazen.

Het middel daartoe scheen de bonden het zenden van een - uiteraard door hen geselecteerde - delegatie, die naar Asnières en naar Gennevilliers zou gaan om aldaar een beroep te doen op de solidariteit van de overige Chausson-arbeiders, maar dan wél een beroep op een soort van solidariteit, dat de bonden welgevallig was. Wat hen, de bonden, voor ogen zweefde, was: het opvoeren van een stukje komedie, dat in feite niets voorstelde maar niettemin op het personeel in Reims en Maubeuge enige indruk maken zou. Vandaar dat de delegatie, in feite een delegatie van de bonden, de opdracht kreeg daarginds in de twee Parijse voorsteden, een demonstratieve staking van één of hoogstens enkele uren uit te lokken. Daarmee zou uiteraard aan de eisen niet zo heel veel kracht worden bijgezet maar er zou wel de schijn worden gewekt, dat de bonden zich zeer strijdbaar opstelden en de belangen van de arbeiders zo goed mogelijk behartigden. Het effect van één en ander zou zijn, zo berekenden de vakbondsleiders, dat de arbeiders in Maubeuge en in Reims méér naar het verre Parijs zouden kijken dan dat ze ter plaatse hun zogenaamde "vertegenwoordigers" op de vingers zouden zien.

Voor wat betreft de gang van zaken in Maubeuge en Reims werden de bonden in het verwachten zeker niet bedrogen. Maar in Gennevilliers en in Asnières begon alles, van het moment af dat de delegatie er verscheen op de meest onverwachte wijze uit de hand te lopen. Weliswaar werd, precies volgens plan, een staking van enkele uren geproklameerd, maar toen die enkele uren waren verstreken gingen de arbeiders niet meer aan het werk. Wat een korte demonstratieve aktie had moeten worden, werd een staking van onbepaalde duur en sterker nog: de arbeiders staakten niet alleen, zij gingen ook over tot bezetting van de twee fabrieken.

Die, voor de bonden verrassende en onaangename ontwikkeling, maakte de

aktie nog geenszins tot een "wilde" strijd. Hoewel datgene wat er gebeurde allerm minst op het programma stond, begreep de vakbeweging terdege, dat zij in het schuitje zat en zou moeten meevaren. Het algemene sociale klimaat in Frankrijk, vooral na de poststaking van het vorige jaar en gezien ook diverse "wilde" stakingen in andere delen van het land, maakte dat zij onmogelijk kon afhaken, ervan afgezien nog, dat iets dergelijks "ernstige" gevolgen zou hebben gehad voor de situatie in Maubeuge en Reims. Hoewel een bedrijfsbezetting bepaald niet tot de methoden behoort waarvan zij zich wenst te bedienen, bleef zij formeel de aktie "leiden".

De twee bedrijfsbezettingen in Gennevilliers en in Asnières ontstonden als gevolg van een diepe ontevredenheid, die ook hier de arbeiders al heel lang koesterden. De oorzaak daarvan hield ten nauwste verband met de situatie in de auto-industrie en in het bijzonder bij de voornaamste afnemer van Chausson, bij Renault. Een daling van de autoverkopen was voor Renault aanleiding geweest een werktijdverkorting in te voeren. Tengevolge daarvan had ook Chausson de werktijd moeten inkrimpen, hetgeen geschied was met een gelijktijdige opvoering van de snelheid van de lopende band. Chausson maakte derhalve van de toestand op de automarkt gebruik om het mes aan twee kanten te laten snijden.

Voor al in de fabriek te Gennevilliers ondervonden de arbeiders de gevolgen, omdat die fabriek in Gennevilliers het belangrijkste produktiebedrijf van de onderneming is. Daar vooral worden de radiateurs geproduceerd. Het bedrijf te Asnières daarentegen bevat vooral de afdelingen, waar de produktie wordt ontworpen en voorbereid. In Gennevilliers bestaat het personeel hoofdzakelijk uit typische proletariërs; in Asnières werkt een veel groter aantal technische tekenaars, projektontwikkelaars, computerspecialisten en ander geschoold kader, dat van ongunstige ontwikkelingen bij Renault of bij de eigen produktie nu niet direkt de gevolgen aan den lijve ondervindt. Hieraan moet nog worden toegevoegd, dat het personeel van de Chausson-fabriek in Gennevilliers voor maar liefst zeventig procent uit ongeschoolde Marokkaanse gastarbeiders bestaat en dat de werkers aan de lopende band aldaar zelfs voor tachtig à negentig procent uit Marokkanen bestaan. Het laat zich gemakkelijk begrijpen, dat als gevolg hiervan de aktie in Gennevilliers en de aktie in Asnières zich op totaal verschillende manier ontwikkelden.

In Gennevilliers namen alle arbeiders, ja nam het gehele personeel zonder één uitzondering aan de aktie deel. Het legde spontaan de arbeid neer en bezette als één man de fabriek. In Asnières kwam het, zoals we al zeiden, eveneens tot een bezetting, maar daar verliep alles toch heel anders. Er was daar een vrij aanzienlijk deel van het personeel, dat niet aan de aktie, zoals die zich ontwikkelde, wilde deelnemen. Die werkwilligen werden door de overigen uit het bedrijf gedreven.

Wat de door de bezetters gestelde eisen aangaat, ook daarbij openbaarde zich het verschil in karakter tussen de twee fabrieken. In Asnières was er geen sprake van, dat zij duidelijk werden geformuleerd; in Gennevilliers echter werden zij zeer konkreet op tafel gelegd. Zij spitsten zich op twee dingen toe: op het loon en op het ritme van de lopende band.

De hierboven genoemde werktijdverkorting had voor de arbeiders tot een zeer gevoelige loonsvermindering geleid. Het gemiddelde loon van Fr. 1800 was tot een gemiddeld loon van Fr. 1300 gedaald. Daarom werd een loonsuppletie van Fr. 250 gevraagd en werd bovendien verlangd, dat de lonen bij Chausson gekoppeld zouden worden aan die bij Renault, waar de werktijdverkor-

ting niet tot lagere lonen had gevoerd.

De Marokkanen te Gennevilliers voegden daaraan nog enkele eisen toe. Afgezien van een geringere snelheid van de band, verlangden zij ook een verlenging van de middagpauze. Inderdaad was het ritme van de band tot dusver moordend. De fabriek van Chausson stond er om bekend. De Marokkanen die er werkten waren er zeer speciaal voor geselecteerd en werden, alvorens men ze aannam, aan een proefband gezet, die nog veel sneller liep dan de eigenlijke band in de fabriek. Alleen wie aan die proefband nog enigszins een behoorlijk figuur sloeg kon bij Chausson in dienst komen.

Van dat soort problemen was in de fabriek te Asnières nauwelijks sprake. Gevolg: er waren daar niet slechts werkwilligen, maar zij die er wél tot de strijd overgingen voerden hun aktie ook minder fel en vastberaden. Van dat verschil tussen de twee bedrijven werd door de direktie op handige wijze gebruik gemaakt. Zonder zich aanvankelijk om de situatie in Gennevilliers al te zeer te bekreunen, wijdde zij al haar aandacht aan wat er in Asnières gebeurde. Daar ook greep de direktie aktief in. Zij ging praten met alle kaderleden, die zich bij het begin van de bezetting werkwillig hadden betoond en zij wist die kaderleden er tenslotte toe over te halen gezamenlijk de fabriek binnen te gaan en een poging te ondernemen de bezetters er weer uit te jagen. Het kwam niet bij haar op iets dergelijks ook in Gennevilliers te beproeven. Daar zou het ook totaal onmogelijk zijn geweest. De staking was er algemeen; iedereen nam aan de bezetting deel.

In Asnières lukte de poging, waartoe zich de kaderleden leenden, wél. Maar toen de arbeiders die de fabriek in Asnières aanvankelijk bezet hielden er door de kaderleden waren uitgejaagd, gingen de arbeiders die strijd hadden gevoerd en die nog altijd strijd wilden voeren, niet naar huis. Zij bleven - ook dat liep de vakbeweging natuurlijk behoorlijk uit de hand - gezamenlijk voor de fabriekspoort staan en verschenen er bij de aanvang van iedere werktijd opnieuw om de onderkruipers uit te jagen en te bespuwen.

Onder dergelijke omstandigheden beleefden de werkwilligen van hun werkwiligheid natuurlijk niet al te veel plezier. Binnen de kortste keren kregen zij hun buik meer dan vol van het telkens opnieuw spitsroeden lopen. Toen zij dat aan de direktie te verstaan gaven wendde deze zich tot één van de in Frankrijk bestaande firma's, die in zulke gevallen een partikulier politielegertje leveren, zoiets dus als de beruchte Pinkerton-detectives in de Verenigde Staten. Dat is natuurlijk een kostbare geschiedenis, want partikuliere ondernemingen bedrijven ook voor hun collega's kapitalisten geen liefdadigheid. Daarom zón een trouwe dienstknecht als de vakbeweging op middelen om de zorgen der direktie te verlichten. Zij maakte het mogelijk dat de partikuliere politie kon worden teruggetrokken, door zich ervoor garant te stellen, dat het bedrijf niet opnieuw zou worden bezet. Zij kón die garantie geven, doordat zij formeel nog altijd de leiding van de aktie had, een leiding, die nog altijd door de arbeiders werd geaccepteerd.

In Asnières ontstond daarop een nieuwe situatie: de fabriek werd bewaakt door een - betrekkelijk gering - aantal vakbondsfunktionarissen, die natuurlijk niet verzuimden het zó voor te stellen alsof hun bewaking hetzelfde was als een bezetting. Bij dat type arbeiders, dat in de fabriek te Asnières werkte, een type dat véél sterker door traditie met de vakbeweging is verbonden dan de arbeiders van Gennevilliers, lukte dat volkomen. Zij ondernamen geen poging de fabriek opnieuw zelf te bezetten en legden voor de verdere duur van de aktie zo weinig initiatief aan de dag als de vakbeweging had gehoopt.

Vanzelfsprekend had de vakbeweging diverse redenen om de bewaking van de fabriek in Asnières van de partikuliere politie over te nemen. De voor- naamste daarvan hebben wij nog niet genoemd. Zij was gelegen in de situatie, zoals die zich in Gennevilliers ontwikkelde. Twee van onze kameraden hebben haar vernomen toen zij aan de bezette Chausson-fabriek in Gennevilliers een bezoek brachten.

Over dat bezoek eerst een enkel woord. De ervaringen die onze vrienden daarbij opdeden zijn namelijk uiterst typerend voor de atmosfeer waarin zich alles voltrok. Het eerste wat hun opviel was, dat hun generlei beperkingen in de weg werden gelegd. In het algemeen is de vakbeweging niet bijzonder op pottekijkers gebrand, zeker niet op pottekijkers die vrijelijk met de arbeiders willen praten. In de Chausson-fabriek te Gennevilliers bestond daartoe - tot op zekere hoogte dan - wél de mogelijkheid. Weliswaar werden zij bij de fabriekspoort in ontvangst genomen door een vakbondsgedelegeerde, maar die gedelegeerde, zelf werkzaam in de fabriek, bleek lang niet in álle opzichten een verlengstuk van zijn organisatie. Hij zei bijvoorbeeld, toen hem naar het karakter van de actie werd gevraagd: "Ja, we zouden eigenlijk maar een paar uur in staking gaan, maar we staken nog steeds en we bezetten nog altijd de fabriek. Dit is een actie, die boven de vakbond uit gaat" en de - moeilijk precies te vertalen - strekking van zijn woorden was dusdanig, dat daaruit duidelijk bleek, dat hij zich van de beperktheden van een vakbondsactie volledig bewust was. Uit zijn mededelingen bleek in feite heel duidelijk, dat er in Gennevilliers onder de officiële oppervlakte iets heel anders borrelde dan op het eerste gezicht wel zichtbaar was. Tegelijkertijd echter deed zich het merkwaardige feit voor, dat diezelfde gedelegeerde het een volstrekt normale zaak bleek te vinden, dat de vakbeweging stappen ondernam om de zaak onder controle en in haar greep te houden. Erkende hij enerzijds een verschil tussen vakbondsoptreden en arbeidersoptreden, dat een bestuurder, bedacht op het handhaven van de vakbondsmythe, allerm minst zo gemakkelijk als vanzelfsprekend zou hebben erkend, anderzijds sprak hij over tegen de arbeiders gerichte manoeuvres al evenzeer met een vanzelfsprekendheid, waarvoor een bestuurder zich wel zou hebben gehoed. Met andere woorden: in het bewustzijn van de - veel dichter bij de arbeiders staande - gedelegeerde, liepen de dingen al evenzeer door elkaar heen als ze in werkelijkheid door elkaar heen liepen. Toen hem namelijk gevraagd werd waarom de vakbeweging zich in Asnières garant had gesteld, dat de fabriek niet weer bezet zou worden, zei hij, dat dit gebeurd was, omdat de Marokkaanse arbeiders in Gennevilliers plannen beraamden om naar Asnières te trekken en de partikuliere politie aan te vallen om de fabriek op haar te veroveren. Daar waren, zei hij, de bonden het niet mee eens. Door zelf de bewaking op zich te nemen trachtten zij iets dergelijks te voorkomen.

Dat een gedelegeerde, die het wel toejuichte, dat het optreden van de arbeiders boven het optreden van de vakbond uitging er geen enkele aanstoot aan nam, dat de bonden er op uit waren het niveau van de strijd weer tot het niveau van de vakbond terug te schroeven en zoveel als mogelijk te remmen, kan alleen maar op deze wijze worden verklaard, dat hij weliswaar de beperktheden van een vakbondsactie zag, maar er zich geen rekenschap van gaf, dat arbeiders welke die beperktheden overwinnen in feite tot de vakbond in tegenstelling raken en dat hij zich er al evenmin rekenschap van gaf, dat een vakbeweging die hen tracht te matigen, daarmee van haar tegenstelling tot de arbeiders blijk geeft. Maar dat nu was hier - en is heel vaak - iets dat voor de arbeiders zélf al evenzeer geldt. Zij traden en tre-

den herhaaldelijk wel heel anders op dan de vakbeweging wenst of aangenaam is, maar de betekenis van dat feit staat hun allerminst duidelijk voor de geest. Daar ligt juist de reden, dat nieuwe vormen van aktie soms uit oude aktie-vormen kunnen voortspruiten.

Wat de gang van zaken in Gennevilliers aangaat, hij werd gecompliceerd doordat er tegelijkertijd ook aktie werd gevoerd bij een kabelfabriek in de nabijgelegen voorstad Clichy 1). Ook die fabriek werd bezet. Op een gegeven moment liet de direktie daarvan het bezette bedrijf door de officiële politie ontruimen. Het kwam daarbij tot heftige tonelen en er viel een dode toen een of ander individu met een auto op een groep stakers inreed. De politie moest in aktie komen om te beletten dat hij door de verzamelde menigte werd gelyncht.

Voor de arbeidersbevolking van de aangrenzende Parijse voorsteden was het wel duidelijk dat de ontruiming van de kabelfabriek (2000 arbeiders) een soort van testcase was geweest voor een eventuele ontruiming van de grotere Chausson-fabriek in Gennevilliers (5000 arbeiders).

"Wat doen jullie", vroegen onze vrienden aan de Marokkaanse arbeiders in Gennevilliers, "als de politie ook hier de zaak zou willen gaan ontruimen?"

"Als ze hier komen", zeiden de arbeiders, "dan vloeit er bloed!"

Dezelfde vraag stelden onze vrienden ook aan een vakbondsgedelegeerde, een andere vakbondsgedelegeerde dan waarmee ze eerst hadden gesproken, een gedelegeerde die kennelijk - dat bleek uit het gesprek met hem - veel dichterbij de bestuurders stond dan zijn collega. Deze gedelegeerde antwoordde:

"Als de politie komt, dan geven wij orders tot een vreedzame ontruiming. Wij zullen de fabriek verlaten zonder enig verzet. Wat dacht u? Van vechten kan geen sprake zijn. Alsjeblieft geen bloed!"

Op het moment dat deze gedelegeerde dat antwoord gaf, stond een van de Marokkanen, die even tevoren te kennen had gegeven, dat de arbeiders weerstand zouden bieden, er bij. Hij zweeg. Tegen het standpunt van de gedelegeerde durfde hij zich kennelijk niet openlijk te keren.

Terwijl zich dat alles afspeelde werd er natuurlijk tussen de bonden en de Chausson-direktie onderhandeld. Op een gegeven moment kwamen zij bij hun leden met het voorstel, dat men akkoord zou gaan met een loonsverhoging van Fr. 140 inplaats van de Fr. 250 die de arbeiders geëist hadden. Het voorstel werd verworpen en de strijd werd voortgezet. De vakbond, die met zijn loonvoorstel had getoond dat hij allerminst de arbeiders vertegenwoordigde, bleef de leiding van de strijd behouden. Die voortzetting ervan was niet alleen voor de Chausson-direktie en de bonden een tegenvaller, maar al evenzeer voor de direktie van Renault. Doordat de Chausson-fabriek geen radiateurs meer afleverde ontstonden ook bij deze auto-gigant grote moeilijkheden. Het gebrek aan onderdelen leidde er tot ontslagen. In de kringen van de heersende klasse werd het duidelijk dat er iets gebeuren moest. Het juiste tijdstip daarvoor achtte men gekomen bij de nadering der vakanties. De politie werd opgekommandeerd om tot ontruiming over te gaan. Bloed vloede er daarbij niet. De fabriek werd verlaten zonder tegenstand, precies zoals de bewuste gedelegeerde het voorzien had. De invloed van de bonden, die formeel aldoor de leiding in handen hadden gehouden, won het

1) De bebouwing in de Parijse agglomeratie is zó dicht, dat de ene voorstad van Parijs schier onmerkbaar in de andere overgaat.

van de strijdlust van de arbeiders. Buiten de fabriek kwam het echter toch wel tot gevechten, heftiger gevechten zelfs dan zich buiten de kabelfabriek hadden afgespeeld.

Tegelijk met de politie namelijk verschenen er vrachtauto's van Renault, die haast had met de levering van onderdelen en die ook bij de produktie gebruikte mallen veilig wilde stellen. De woedende Chausson-arbeiders vielen deze auto's aan. Toen de politie ingreep ontstonden er flinke knokpartijen en een aantal arbeiders werd gearresteerd. Het waren niet alleen de stakers die zich in de strijd mengden, maar ook tal van buurtbewoners. In de straten van Gennevilliers moest de politie tot diverse charges overgaan. Toen de rust in de voorstad met de sterke arm hersteld was liet de C.G.T. een oproep tot werkhervatting uitgaan. Daaraan werd gevolg gegeven. Weken nadat de gedelegeerden uit Maubeuge en Reims zich naar Parijs hadden begeven was eindelijk de toestand geschapen, die de vakbeweging al terstond had willen scheppen. In dat klimaat eindigde de aktie met het compromis, dat de bonden terstond voor ogen had gezweefd, maar dat de arbeiders aanvankelijk niet accepteren wilden.

Met de bezetting, met het gevecht van de voorstadbewoners tegen de gewapende macht, was de aktie veel verder gegaan dan de vakbeweging ooit bedoeld had. Door zich toch aan het hoofd ervan te blijven stellen had de vakbeweging weten te voorkomen, dat zij nóg veel verder was gegaan. Doordat de leiding bij de bond bleef en alles op de bondskantoren werd bedisseld, ontstonden er bijvoorbeeld in de fabrieken te Asnières en Gennevilliers geen stakingscomité's van onder op. Daar stond tegenover dat tengevolge van de bezetting en het verblijf van de arbeiders in de fabriek er tussen hen een permanent contact was, en dat er bij dat direkte contact zaken werden besproken en bedisseld, die zij normaal door de vakbond lieten bedisselen. Dat betekende dat er in de fabrieken (vooral natuurlijk die te Gennevilliers) een situatie heerste, die ieder ogenblik aan de controle van de bonden kon ontsnappen. Het was door dat feit vooral dat men in de fabriek als het ware voortdurend op de grens van twee werelden leefde: de wereld van de traditionele vakbondsaktie en de wereld van de autonome strijd van onder op.

De bonden waren er als de dood voor dat die grens zou worden overschreden. Vandaar dat zij hardnekkig weigerden bepaalde dingen ter discussie te stellen, waarover de arbeiders wél discussiëren wilden. De vraag bijvoorbeeld of de aktie in Gennevilliers en die in Asnières niet beter gecoördineerd moesten worden, of er niet méér eenheid van optreden diende te zijn. "Een discussie dáárover", antwoordden de bonden, "levert een gevaar voor de eenheid op". Het is duidelijk, dat de enige soort van "eenheid" die door dat soort discussies zou worden bedreigd, de formele eenheid tussen de arbeiders en de bonden was. Ze kon nog net precies worden gered. Maar op het nippertje. Zo ging het in dit geval. Maar wie zou durven beweren, dat het in een ander geval net zo zal gaan? Bij akties als die welke wij hier hebben beschreven gaat achter het ene patroon voortdurend het andere schuil, lijkt de traditionele strijdvorm voortdurend zwanger van een andere, die daarvan hemelsbreed verschilt.

=====
In het juli-nummer is geen verantwoording verschenen over het tweede kwartaal. Daarom zal in het oktober-nummer een verantwoording verschijnen over het tweede én het derde kwartaal.

O V E R P E R S V R I J H E I D G E S P R O K E N

Het Wierings Weekblad of Amsterdams Stadsblad is een advertentieblad, dat in heel Amsterdam wordt verspreid. Het is eigendom van "Het Parool", zoals een ander advertentieblad, De Echo, eigendom is van "De Telegraaf".

Dat Wierings Weekblad nu staat elke week vol met advertenties aangevuld met wat berichten over wijkactiviteiten, jeugdwerk, enz. Doch dat niet alleen: sedert veertien jaren verscheen er tevens vrijwel elke week een artikeltje, dat de vaste naam Spiegel had. De naam van de schrijver van die stukjes is ons helaas onbekend, maar dat hij een zeer sociaal bewogen mens is blijkt duidelijk uit zijn stukjes. Daarbij heeft hij een gezonde kijk op het politiek gebeuren zowel in Nederland als in de wereld en laat hij zich niet met allerlei mooie woorden in de luren leggen.

Helaas, in het Wierings Weekblad van 20 augustus j.l. verscheen de laatste Spiegel. De direktie van dat blad is namelijk van mening dat politiek niet in Wierings Weekblad thuis hoort. Veertien jaar lang heeft het er blijkbaarwel in thuis gehoord en nu plotseling niet meer.

Het is wel opmerkelijk, dat de hele burgerlijke pers het altijd heeft over vrijheid van meningsuiting en vrijheid van drukpers, maar aan de andere kant die vrijheid van meningsuiting beperkt waar zij maar kan, wanneer die mening haar onwelgevallig is. Spiegel wordt in Wierings Weekblad verboden en in Het Parool is het onmogelijk een ingezonden stuk geplaatst te krijgen, wanneer daarin opvattingen worden verkondigd, die indruisen tegen die van Het Parool.

Natuurlijk huilt de hele burgerlijke pers krokodilletranen, wanneer in Portugal het personeel van het blad "Republica" de krant overneemt, omdat zowel de technici als de journalisten er niet mee akkoord gaan, dat een paar hoofdredakteuren bepalen wat er in het blad komt. Dat is dan een aantasting van de persvrijheid, schreeuwt de hele burgerlijke wereld, maar vergeet wijselijk te vertellen, dat er voor het personeel nooit persvrijheid is geweest en dat hij maar te drukken had wat werd voorgeschreven.

En tuch....., ja toch vinden wij het volkomen begrijpelijk, dat de direktie van het Wierings Weekblad voortaan Spiegel uit haar kolommen weert. We vinden het zelfs onbegrijpelijk, dat die Spiegels veertien jaar lang in dat blad konden verschijnen. In die Spiegels werd namelijk herhaaldelijk, ja vrijwel elke week getrapt tegen de heilige huisjes van deze kapitalistische maatschappij. Elke week weer genoten we ervan. En het is duidelijk, dat wanneer wij van die Spiegels genieten diezelfde stukjes een doorn in het oog moeten zijn van een direktie die uiteindelijk verantwoording verschuldigd is aan de direktie van Het Parool.

De schrijver van Spiegel zegt niet te zullen zwijgen, "want op papier moet, vinden we, iets zinnigs worden gedrukt, desnoods op pleepapier of op de wikkels van pakjes margarine. Men zou dan margarine kopen om het sociaal of politiek betoog te lezen bijvoorbeeld namens de inpaksters van de margarine, en informatie over hun sociale positie; want daarover leest u nooit iets in de kranten of in de jaarverslagen van de multinational die over de hele wereld de mensen margarine aansmeert."

We hopen, dat de stem van de Spiegel-schrijver niet tot zwijgen is te brengen en dat we hem elders terug zullen vinden.